

VII. évfolyam 1898.

5. szám.

Gyöngyös, május 28.

A SZŐLŐBEN.

(Ezelőtt: „Egy év a szőlőben.“)

Havi folyóirat szőlősgazdák számára

Megjelenik minden hó 28-án

Előfizetési díj Egész évre 2 frt.

Felelős szerkesztő és kiadó-tulajdonos:

CSOMOR KÁLMÁN.

T. előfizetőinkhez.

Lapunk mai számát leginkább a szőlőbetegségek felsorolására fordítottuk. Már az elmondottnál láthatja az olvasó; mennyiféle betegséggel kell megküzdeni.

A jövő számba folytatjuk.

Hogy azonban ez irányban célunknak eleget tehesünk, azon kérelemmel fordulunk előfizetőinkhez: ha a szőlőjükben előforduló beteg vagy elhalt tőke bajait megállapítani nem képesek; egy kihalt vagy beteg tőkét legyenek szivesek hozzánk beküldeni, mi azt vizsgálat alá vesszük, s az általunk megállapított betegségről az illetőt értesítjük.

Ha magán uton kíván értesítést: ugy egy darab 5 kros postabélyeget sziveskedjék mellékelni.

A szerkesztőség.

A jó és rossz termés.

A szőlőtőnek az a természeti tulajdonsága, hogy rügyében szőlőfürtöket rejtson. Ha rejt az a rendes, ha nem rejt: ez az abnormis állapot.

A szőlőrüggyekben a keményítő részek ha eléggé összegyűlhetnek, és ha a rüggyek kellőképen beérhetnek: *biztosan fürtöket hoznak.*

A keményítő részek összetömörülése és a rüggyek beérése az időjárást is figyelembe véve: *a levelek épségétől, és a talaj jól megmunkálásától függ.*

A tő életét két tényező biztosítja; egyik a gyökérzet, a másik a levélzet.

Ha a gyökérzet rendelkezik a neki szükségességekkel u. m. tápszer-

viz- és elég léggel, akkor ő teljesen ki van elégitve; természetes működését folytatva a szőlőt táplálja, lombzatát neveli, a kihozott szőlőfürtöket növeszti.

A gazda tehát trágyázza meg és munkálja rendesen szőlőjét, mert a föld megmunkálása folytán a levegő a gyökerekhez jut, és a legnagyobb szárazságban is vesz fel a likacsos föld a légből éjjeleken át vizet.

Gondolkozzék továbbá a gazda azon, hogy szőlőtőjének hajtásait levelek borítsák. Hogy azok beállható betegségek esetén meg ne semmisüljenek, és valami tudatlan tanács alapján azoktól megne fosztassanak.

Ha ezen követelményeknek eleget teszünk: úgy szőlőtőjeink hajtásai, melyek érett állapotukban fássá lesznek, rügycikben szőlőfürtöket rejtjenek.

Tehát ha a szőlőtő levelei a betegségektől megmentetnek, ha a talaj elég tápduos és kellő munkában részesül: a hajtások beérnek, vesszőkké lesznek; és a vesszőkön a rügycik megtermékenyülnek.

A második kötelessége a gazdának, hogy szőlővesszőjét illetőleg rügycikkeit az elromlásnak ki ne tegye.

Nevezetesen kellőképen befedje, nehogy a tél nagy fagyja azokat megfagyassza.

A harmadik kötelesség e metszés, hogy a tőkén: *a termőrügycikket felismerve eszközölje a metszést.*

A jelen év tavaszán sok felőlről érkezik azon panasz, hogy csekély a termés; ennek oka abban keresendő, hogy némelyek a permetezést nem végezték szabályszerűen, avagy a szőlőt alaját nem munkálták meg eléggé; vagy pedig nem elég óvatosan fedtek.

Az igaz, hogy a múlt évi esős időjárás nem volt alkalmas a szőlővesszők teljes beérése és a rügycik megtermékenyítésére; de aki szőlőjét szabályszerűen kezelte: *örömeit találhatja ama rengeteg nagy termésben, mely tőkéjét disziti.*

Különösen akik helyesen metszettek, azoknak rendkívüli nagy termésük van.

Akinek silány termése van, gondolkozzék felette: hol követte el a mulasztást és a maga kárán tanuljon.

Abonyi Ernést.

A kihalt tőkék.

A napokban egy orvos barátom buslakodott szőlőjében; és arra menve hehivott és hallatta nagy panaszát, hogy hát az ő 3 éves kész fásajtványokkal telepített szőlőjében, több tőke nem hajtott ki.

Kérdezte tőlem, hogy hát mi okozhatta a bajt? válaszul azon kérdést intéztem hozzá: nem tudná-e megmondani: micsoda betegségben halltak meg ez év tavaszán az emberek?

Nagyot nézett, pedig hát nem volt oka, amint azután később

fel is világoztattam, mert amint az embereket különböző betegségek viszik a sirba: úgy van az ojtvány szőlővel is. S amint az emberek nem mindegyike él hosszú kort: úgy van a szőlővel is.

A szőlő növény bár szívósabb természeti tulajdonsággal bír, s élete mintegy biztosnak mondható, még is az is alá van vetve az elhalásnak.

Igy volt ez a múltban is. Nem volt az, hogy egy 1200 négyszög öles szőlőben ne kellett volna legkevesebb 40—50 tőkét bujtás után pótolni.

Ha ez így volt a múltban, akkor hogy lehet kívánni, miszerint a nehezebb életfeltételekkel bíró ojtvány szőlőben elő ne forduljon hasonló elhalás?

Azért adom ezt így kézzel foghatólag elé, miszerint azokat, akik ojtvány szőlőkben történt tőkék elhalása után jajveszékelnék, megnyugtassam azzal, hogy így volt ez régen, így lesz ez jövőre is.

Egész más elbírálás alá ssik az, mikor a tőkék egy csoportban nagyobb számban vesznek ki.

Ott már lokális baj van. Ott már nem kell megnyugodni, de keresni kell a baj indító okát.

A tőkék részleges elpusztulása számtalan majdnem felsorolhatatlan okokból származik.

Ilyennek a kapa sértés, a beteg vessző elültetése, féreg rágás, fenésedés, stb.

Ahol tömegesen fordul elő a baj, a betegséget két részre kell osztani; és pedig: vagy az alanyba, vagy a nemes részben keresendő.

Azért tehát az elveszett tőkék felett azonnal, midőn ki nem hajt: nem lehet és nem szabad bírálatot, ítéletet mondani.

A ki nem hajtott tőkét vissza kell jól metszeni, azután földdel betakarni.

Sok tőke a visszametszés után felülről, de legtöbb alulról hajt ki.

Ha felülről hajt ki, legtöbb esetre helyre jön; csak egy pár évig nem szabad az ilyen tőkét reavágni.

Ha alulról a vad rész hajt ki: akkor sebaj, a kihajtott alany beojtható.

De ha a tő egészen elhal, és ilyen elhalt tőke több van együtt: ott már a kiveszett tőkét meg kell vizsgálni; s az eddigiek után ítélve, száz esetből 50—60 esetben, a gyökér penész jelenléte konstatálható.

Ime itt a gyökér penész káros hatása, melyet lapok ez évi 2-ik számában ösmertetünk.

A napokban egy szőlőt tekintettem meg, ahol a szokottnál nagyobb számban vnnak elveszett tőkék, melyek azonban már is nagy részben kezdenek alulról kihajtani. Megvizsgáltam s a baj okát a következőkben találtam.

A szőlőterület kézből eszközölt készajtványokkal lett beültetve. Az ojtványok nemesei két szemések voltak.

A kiültetés az 1896. év tavaszán történt, s az 1897. évben az ojtványok alsó rügyei is kihajtottak.

A gazda fogta magát, valami bölcös férfi tanácsára ősszel a felső szemeket vagyis kihajtott rügyet képező részt levágatta, és pedig a levágást oly tudatlanul eszközölte, hogy szorosán az alsó rügy felett vágta el.

A fedést nem eléggé magasan eszközölte, s így az ősszel elvágott tőke sebe — mivel a tél hó nélkül volt, s így nem volt takarva — a nagy hidegben befagyott. Mivel pedig a seb közvetlen az alsó kihajtott rügy felett volt: a fagy a nedvet tartó belsatornán a rügyig hatott, melyet a hideg, a fagy tönkre tett.

Elmondom ezt azért, hogy kiki rajta okuljon; és magát esetleges hasonló károsodástól megmenthesse.

Még egy másik tanulságos esetet is felemlítek.

Ismét egy másik szőlőben a tavaszon sok tőke holt maradt. Sem a fejezet, sem az alany nem hajtott ki.

Több ilyen elhalt tőkét kivetettem, melyen a betegség semmi nyomát nem voltam képes fölfedezni.

Hosszas kutatás után a következőket konstatáltam

Az elültetett kész fás ojtványok felette rövid amerikai részszel birtak.

Legtöbb részének amerikai alanya 2 szemes. S így a tőkék gyökérzetek a föld felületéhez közel estek.

A terület partoldalon van, az éjszakai szelek járják.

A tulajdonos a szőlőtöket felette magasan felfedette, s így az alany gyökerei a föld színére jutottak.

Jött azután a hó nélküli hideg tél; a tők gyökerei elfagytak s így a tavasz elfagyott gyökérzetű, élettelen tőkét talált.

Ezt is érdemes megfigyelni

A vers vége az, hogy az ojtvány szőlőkben mindig lesznek szórányosan elhalt tőkék. Azért ettől nem kell megijedni: hanem az elveszteket pótolni kell.

Ahol azonban az elhalás tömeges és az elhalt tőkék alanyai nem hajtanak ki: ott azután vizsgálatot kell tartani; s a betegség, illetőleg baj okát ki kell kutatni.

János gazda.

A szőlők permetezése.

Mikor a szőlők permetezése kezdetét vette, nagy rábeszéléssel lehetett rávenni egyeseket a permetezésre.

Később a kormány szükségesnek látta, hogy törvényhatálylyal bíró szabályrendeletek alkottassanak, melyekkel a szőlőtulajdonosok a permetezésre köteleztessenek.

Már akkor azt mondtuk, hogy eljő az idő, midőn a közönség önmagától indulva a rendes művelési kiadások közé veszi fel a permetezést; ha látja, hogy akik permeteznek: azok szüretelnek is.

Kezdetben elégséges volt a jól összekötött seprő, mint permetező eszköz, ma napság a permetezők oly nagy számban szaporodtak el, hogy a legszegényebb szőlősgazda házában is fel lehet találni.

Ezzel azután meg is indult a permetező gyártás. Uton-utfélen lehet találni permetező árusítókat. Készíti a lakatos, bádigos csomag számra. Egyik olcsóbb, másik drágább.

Most az a kérdés, melyek ezek közül a legjobbak?

Daczára, hogy endig már mintegy 40—50 gyártmányt ösmerünk: a legjobbnak még is az elsők közül valót a *Vermorel*-félét ösmerjük.

Mindazon permetező, jó, mely jól szórja az anyagot, de az összes között legjobban szórja a *Vermorel*.

Igaz, hogy idegen honi gyártmány, a pénz érte Francziaországba megy; mindamelltt még most is csak azt állítjuk, hogy akinek tehetségében áll azt szerezzé be.

Most mikor már mindenki permetez, ismét egy hiba áll be. Legtöbben megveszik a kékkövet, összetörik, feloldják, összekeverik mészszel és permeteznek tekintet nélkül arra, hogy a mennyiség iránt tiszta volnának.

Némelyek hogy gazdagon bánjanak el, már az első permetezést 2—3% rézgálicz oldattal eszközlik. És épen nem figyelik meg azt a szabályt, hogy az első permetezést 1%-tól a többi 2%-os oldattal eszközendő. És ha a baj föllépett: csak akkor szabad 3%-os oldattal permetezni.

Sok mindenféle szert hirdetnek, de mindezek között legalkalmasabba jó minőségű rézgálicz azaz kékkő és ojtott mész. A többi csak spekuláció, s a többi csak arra való, hogy a jóhiszemű közönség becsapassék.

Talaj ismerete.

vonatkozással a szőlőültetésre.

A korhany talaj szintén alkalmas a szénkénegezésre; mert abban agyag nincsen.

A korhany vastagabb rétegekben borítja a földet. Legtöbb esetben úgy fordul elő, hogy alatta vörös anyag van.

Ez előfordul leginkább a hegyoldalakon, amennyiben a víz a humust lehordta. Ily esetben a humusos korhany talaj már nem igen alkalmas a szénkénegezésre, mivel alatta agyag van.

Az ilyen hegyoldalak alatt szokott leginkább a humus összegyűlni. S így habár a hegyoldal nem is alkalmas: az alatt levő vastag rétegű humus teljesen alkalmas a szénkénegezésre.

Ezek után az egészet összegezve a következőket emeljük ki

Ha a talaj amerikai alanyokra alkalmas: minden körülmények között az ojtvány-kulturát kell első sorba helyezni. Mivel az teljesen biztos, s az évenkénti szénkénegezés költségeitől meg lehet menekülni.

De meg azért is, mivel az ojtvány szőlők határozottan több nagyobb termést adnak.

Ellenben a hol a talaj meszes, és a ripáriának tartóssággá kötés: ott csak is európai fajokat kell szénkéneg alá telepíteni.

Figyelemmel kell lenni arra is, hogy a szőlőterület hol és hogyan fekszik.

Ha lapos helyen, ahol az éjszakai szelek szabadon futnak: ott csak közönséges oly fajokat kell termelni, melyek sok bort adnak. Ellenben ha az éjszakai szelektől védett délnek fekvő emelkedett helyen van: ott már faj borokra kell dolgozni.

Vége.

Észrevételek a fordított nyergezett zöldojtásokra.

A szőlők zöldojtása terén is megindult a tollharcz. Most legújabbban a Laczay-féle fordított nyergezés áll felül az irodalom terén.

Ezt hangoztatják mint legcélszerűbbet. Azt állítják, hogy a fogamzási perczent ebben a legnagyobb, a forradás legtükéletesebb, hogy az így eszközölt nemesítésnél az alany nem marad oly vékony, mint az egyébként eszközölt nemesítéseknek.

Ezen eljárásnak adott előnyt egy bizottság, mely elé az eszközölt zöldojtások elbírálás végett bemutatott.

Magam is azok közé tartozom, akik a felszínre került ujitásokat figyelemmel kísérem, s amint alkalmam nyílik: tesztek is velök kísérletet.

A mult évben tettem vele kísérleteket, — de elég volt az egy évi kísérlet arra, hogy többé ne alkalmazzam.

Megengedem, hogy a bizottság elé bemutatott megeredt példányok jól voltak egybeforrvá. De azt én nem birhatom ezen eljárás előnyére írni. Mert hát az egyébként eszközölt nemesítésekből is szépen sikerülnek a forradások.

Rendkívüli hátránya ezen eljárásnak a kivitel nehézsége. Mert a legügyesebb zöldojtó sem képes biztos kivágást eszközölni; s így a legszabályosabb ék is ritkán tölti be az alanyon vágott háromszöget.

De ha valahogy bele is illenék: a kötés is nehézséggel jár. S így a munkás kevesebbet képes elkészíteni, mint például a baranyai vagy Czeiner-féle ojtásból.

Azon állítás, hogy a fordított nyergezéssel készített zöldojtvány alanya a nyergezés által mintegy készítetik a vastagodásra, és hogy ez a vastagodás be is következik: szerintem csak állítás. Ennek igazolására még évek szükségesek.

És én tartózkodással fogadom ezen állítást, s így nem is bizom a vastagodásban.

De részletezzük egy kissé.

A Laczay-féle nyergesség abból áll, hogy az alany izületet amint

körülbelül a közepén elvágjuk, ott egy-egy kivágást eszközlünk, azaz az izületből kivágunk egy oly részt, milyen a nemes ék terjedelme leendő.

Az állítatik, hogy ezen vágásnak azon előnye van, hogy a nemeseken vágott sebet teljese takarja; — s így midőn az ojtás készültől vitétt: az alanyból semmi feles rész nem marad ki.

Aki ezen előnyt fejtegeti és elfogadja, az nem foglalkozott még behatóan a zöld ojtás készítésével; mert tudnia kellene, hogy a forradás beállta után, az alanyból felmaradt rész elszárad, s később ezen elszáradás leesik, s egyáltalában semmi nyoma nincs a leszáradt alany szárnyaknak; így nincs semmi következmény sem.

Ha egy kissé behatóban foglalkoznék a zöldojtással, úgy tudnia kellene, hogy a behasítás ha széthuzatik alkalmasabb háromszögű üreget képez, mintha azt szabad kézzel kivágjuk, — s hogy az ilyen hasításba a szabályosan vágott ék felette sokkal jobban beillik. A két rész mindkét részén találkozik; s így a forradás tökéletesebb.

Végre, hogy a hasításban tollt éket sokkal könnyebben lehet bekötni, mivel azt az alany szárnyai is nagyban elősegítik.

Összegezve én a fordított nyergezést inkább passzionatos kísérletezésnek tartom, mintsem azt hinném, hogy a nagy gyakorlatban beválik.

Én tettem vele kísérletet, a közepes sikerrel; és alig voltam képes a legügyesebb emberemmel egy nap alatt 250 drbot beoztatni, míg a baranyai és a Czeiner-féla zöldojtásból naponkint 500—550 drbot elkészített, melyből 85—90%-tőli pompásan egybeforrott és beérett zöldojtásokat nyertem.

Ezek után én többé nem kísérletezek vele. Maradok a jónak bizonyult zöldojtási eljárásnak a hive és követem azokat.

Baranyai féleképen, illetőleg bütyökbe nemesitem mindazon nemes gallyakat, melyeknek izületei rövidek, — és Czeiner féleképen azaz izületen készítetem az éket mindazon nemes fajoknál, melyeknél az izület hosszú.

Igy jártam el évek óta, s nem volt okom sohasem megbánni. A múlt évben ojtottam egy keveset fordított nyergezéssel: de azt is megbántam.

Aki kételkedik tegyen kísérletet s akkor látni fogja állításom valóságát.

Abonyi Erneszt.

A szőlők betegségei.

Most mikor a szőlőtők fejlődése jó előre haladt: a szőlők betegségei láthatók.

Menjünk ki szőlőbe s tartsunk egy kis vizsgálatot és a következőket látjuk.

Itt a második sorban egy 3-4 éves tőke nem hajtott ki. Fogjuk a kis kapát ássuk körül; és az ojtás helyén, vagy ha a baj alább is látható, a tőke nyakát ollóval vágjuk le.

Kezünkbe véve látni fogjuk, hogy a fejezeténél nagy csomósodás van.

Ha ezt a csomósodást faragni kezdjük, a héj róla leperreg, s körül a kidudorodott fás rész olyan, mint a durva parafa.

Ezen csomósodást tudományos nyelven: golyvásodásnak nevezik. Valójában reá illik ezen elnevezés, mivel a tőke nyakán és a fejezetén úgy fejlődött, mint az állatoknál a golyva.

Ezen betegség — azt mondják a tavaszi hidegektől ered. — Azt is mondják, hogy attól is származik, ha metszés alkalmával a metsző munkás: mivel a tőkén föld maradt, *hogy az lehulljon*, ollójával a tőke fejét megveregeti.

A hidegség alig lehet oka, mert akkor nagyobb számban volna található; az utóbbi feltevés inkább áll.

Emellett bizonyít az, hogy a tőke golyvásodását könnyen előlehet idézni, ha tavaszkor nedvkeringéskor: a tőke fejét egy bizonyos helyen kalapácsal megveregetjük.

Ha tehát a golyvásodás attól is származhatik, ha a metsző metszéskor, a tőke fejről a földet eltávolítandó, *ezt az ollóval megveregeti*: ezt a rossz szokást is jó lesz elhagyni. Legalább egy betegséggel kevessebbel lesz bajunk.

A golyvásodás nemcsak a tőke fejezetén fordul elő, de előfordul a lugos művelésnél is, különösen, ha a tő ojtvány.

Ezen betegség *szorványosan fordul elő*. Némelyek úgy szoktak védekezni, hogy mikor még keződik: *kivágják*.

Sokszor sikerül ez. Azért a kis területű szőlőkön, amelyet könnyen átlehet látni: ott van is értelme. De nagyobb terjedelmű szőlőtelepeken, a golyvásodást ellenőrizni alig lehet.

Legegyszerűbb eljárás, ha a golyvásodás folytán visszaesett tőke nyaka, az ojtás helyén elvágatják; az alany kihajt, mely azután beojtható.

Menjünk tovább.

Amott az ötödik sorban szintén van egy visszamaradt 3 éves tőke. Nézzük körül.

Miután ez sem hajtott ki, ássuk ezt is körül; vágjuk le, és vegyük vizsgálat alá.

A tőke nyakát tisztítsuk körül és hántsuk meg.

Mit látunk?

Azt, hogy a tőke még a múlt évben elég dusan fejlődött, mivel a metszett csap vesszője elég erős.

Ha a tőke nyakát körül nézzük, azon egy függélyes repedést látunk a hajtással ellenkező oldalon.

Tehát a tőke halálát ezen repedés okozta. De mi okozta a repedést?

A repedés a következő okból eredt.

Ha jól vizsgálat alá vesszük a tőke volt állását, látni fogjuk, hogy a tőke nyaka felette magas volt, mely vagy a két szemere eszközölt

párosítás, vagy a baranyai bütyökbe eszközölt ojtás eredménye. A meny-nyiben ezen ojtásmódozatoknál a vessző egész izülete megmarad, s ha a faj hosszú izületű: a tőke nyaka magas lesz.

Tehát a repedést az is idézhette elő, hogy a tőke hosszú nyaku és ez nem volt takarva, hanem a nap rendkívüli nagy hevének, valamint időnként éjjel átváltozó hidegnek teljesen ki volt téve.

A repedés nemcsak a fiatal 2—4 éves tőke nyakán, de a régibb tőkéken is megtörténik. Csakhogy ott nem idézi elő a tőke halálát; mert a repedés vagy beforr, vagy a repedt részek elszáradnak és a tőke tovább él.

Menjünk tovább.

Nem meszire kell fáradni, ismét látunk egy fiatal tőkét, mely ez évben már nem hajtott ki.

Ezt is kivágjuk s vizsgálat tárgyára tesszük.

Nem sokáig kell keresni, a tőke nyakán elül megtaláljuk a penészt, mely gyilkosa volt.

A szőlőpenésztől lapunk ez évi 2-dik számában egy hosszú cikket irtunk. Tehát itt annak keletkezését és kártékony hatását felsorolni ismételts lenne. Egyszerűen utalunk, nevezett cikkünkre.

Mivel azonban azzal még ha a tőkét így megvizsgáltuk és kivágtuk, nincsen minden bajnak vége. Mert a penész a földben maradt gyökereken még ott tanyáz, ha a föld alatt a szomszéd gyökerekre át nem vándorolt.

Azon helyet, ahonnét a penészes tőkét kivettük, meg kell jegyeznünk. Figyelemmel kísérjük, hogy nem halad-e tovább? Ha igen: akkor a tőkét kikell irtani, és legalább 2 évig nem szabad szőlővesszőt oda ültetni.

Hanem a földet megkell fordítani, s mély árkokat hagyni, és a kihozott földet magas sirkékbe rakni, hogy a levegő érje; kiszikadjon és a penész elszáradjon.

Csak ezután lehet újból beültetni.

Sokkal nagyobb ellenség a penész, mint ezt sokan hiszik.

Sok helyen a penész tenyésztőjei a karók. Különösen annak a földbe törött végei.

A többi karók között leginkább a puhafa karók, különösen a bükk és fűzfa, sőt még a fenyőt sem véve, ha ez meg nem kátrányoztatik.

Ahol bükkfa karók vannak alkalmazva, gyakran látni fogjuk, hogy a karók körül, különösen csapadékos időben: *gombák bujnak elé.*

Némely gazda figyelmet sem vett reá; pedig az ilyen gombásodott karók körül rendesen penész lappang.

Nézzük tovább; amott is van egy fiatal tőke elhalva. Ezt már huzzuk ki. Mert nagyon gyanus, hogy ez alanyban van a hiba.

Eltaláltuk; a kivett tőke gyökerei levannak rohadva, a vastag gyökérhéja szintén el van romolva taplósodva.

Ez előbb elhalt, azután pedig elkorhadt.

Az elhalás abból eredt, hogy a talajban a gyökérzet állandóan vízben állott, vagy a talaj felette kötött és így erősen viztartó.

Ez a baj leginkább a lankás helyeken szokott előfordulni, ahol a nedvesség összegyülemlik.

Az ilyen talajban felette sok küzdelemmel jár szőlőt telepíteni. És ha betelepül is, még mindig nem biztos.

Akinek ilyen talaja van és van reá költsége, helyesen cselekszik: ha alagcsövezteteti.

Ezen elhalt tőkétől nem távol: több tőkének levél szélei fodrosodnak.

A szőlőlevél fodrosodás szinte egy betegség, mely ellen nincs védekezési mód.

A fodrosodás onnét származik, mivel a talaj túl nedves vizes.

A tő a sok vizet felveszi, de a levelek nem képesek a feles vizet elpárologtatni. Így azután a levélzeten tultengés áll be.

A levél csipkés részeiben az erezet megbénul. Azért azután visszafelé fodrosodik. A levél főerei túl fejlődnek.

A levél szövetei pedig lefelé kipuposodnak.

De menjünk az aljból föllebb, ahol kevesebb baj mutatkozik.

Keressünk! Ime amott van egy tőke, mely oly felette soványan fejlődik. Ugyan mi okozta bánatát?

Hát a tudatlan metsző, az ő keservének az okozója.

Fiatal alig két éves az ojtvány, és az értelmetlen metsző több szem csapra vágta.

Ide azt az ollót gyorsan, és metszük le a felesleget! Helyre jön ő, arról biztosak lehetünk.

Nem volt egyéb baja szegénynek, minthogy nagyobb terhet akasztottak a nyakába, mint ahogy elbirta volna.

Ha már hozzá fogtunk, hát folytassuk tovább, találunk még több tanulságosat is.

Csakugyan; éppen előttünk van egy tőke, mely még reggel vigan élt. Fürtökkel terheltén gyönyörködtetett; s ime levelei általában kezdenek lekonyulni. Sőt a hajtások végei is lefelé állanak.

Ollót ide gyorsan! Hátha szélütéssel van dolgunk.

Tapasztalatból tudom, hogy a múlt évben több ilyen beteg tőkét mentettem meg. Ez év tavaszán azután egész jól kihajtott. Termést ugyan nem hozott, de hát nem is lehet kívánni; elég volt hogy betegségét kiheverte. Meg azután nem volt ideje arra, hogy a később hozott hajtásokat beérlelje.

A tőke gutaütése: a tőke megzavart nedvkeringéséből ered.

Vagy a levél nem képes a felvett feles nedvet elpárologtatni, vagy nem képes a gyökérzet elég nedvet feladni.

Most már hogy így levágtuk a gutaütött tőke hajtásait, nézzük meg, hogy a gutaütés csakugyan a mondott előbbi okból származott-e. Mert az származhatik több okból.

Ha abból származott: akkor a tőke nyaka ép, azon semmiféle fenyésedés nincs, hanem az alsó héj üde zöld színű.

Nem muszáj, de nem is tanácsos, hogy ezért a tőke nyakát készel meghántsuk, nézegessük meg körmünkkel.

Ime mit látunk! . . .

A tőke nyaka nem zöld, de fekete fenésedett. Tehát itt egészen más oka a bajnak. Itt többé nem a haldoklásnak, hanem a halálnak vagyunk tanúi.

Nézzük, mi okozta a fenésedést?

Nem is kell soká keresni, a levágott vessző nyakán látható, hogy az egy oldalon szabályellenes lapos. Tehát a baj, a betegség onnét indult ki.

Abból is lehet következtetni, hogy ha a vessző héját letisztítjuk, alatta teljesen száraz feketesedés van, mely már akkor a vesszőn volt, mikor az ojtógally volt. Körül kevésbé száraz a héj alatt, és egy részén pedig látszik, hogy csak még ma ért össze.

Eszerint a tőke élt addig, míg a fenésedés össze nem ért, s akkor midőn össze ért: megszünt a nedvkeringés, — következett a halál.

Hát ezzel már tisztában volnánk; de hát hol kapta a nemes vessző a betegséget.

Emlékezem már! . . .

Mikor párosítottunk, a magam jól permetezett nemes vesszőim elfogytak; s munkavezetőm más honnét szerezte be, ahol a gazda, — mint később megtudtam — lusta volt permetezni; s a peronospora szőlőjét tönkre tette.

Ez tiszta sor.

Mert hát a peronospora nemcsak a leveleket támadja meg, de a hajtásokat is. Azokra reá rakodik és a vesszőnek azon részén, ahol tanyát üt: a héj alól a vessző nedvét kiszívja. Lehetetlenné teszi, hogy a vessző alsó héje kifejlődjék. Minek folytán a felső héj a vesszőre sül. A vessző nem érik be. S amint a vessző fásodik: ott a vessző fenésedett beteg lesz.

Okos dolog így megnézni ugy-e? Legalább nem használ senki oly vesszőt sem ültetésre sem ojtásra, melynek jóságáról egészségességéről és nevezetesen arról, hogy volt-e permetezve meg ne győződjék.

Már kezd esteledni, a vizsgálatot folytassuk máskor.

Kérdések és feleletek.

Kérdés. Ültetés alkalmával a beültetett vesszőket felsirkéztem. Egy része kihajtott, a másik része nem; kérdem: ki lehet-e már a vesszőt takarni? Mind-e, vagy csak azokat a tőkét, melyek már kihajtottak?
N. S.

Felelet. A sirkézés, a júniusban eszközendő kapálás alkalmával eltávolítandó; azaz a tőkéske kitakarandó.

Ha nem hajtott is ki mind, nincs felette mit aggódni: egész július 4—5ig szokott a hajtás alulról elétörni.

Kérdés. Szőlőm levele kezd sárgulni. Jó lesz-e, ha vasgálicz-oldattal bepermetezem?
Dr. K. A.

Felelet. A vasgálicznak mindenesetre lesz annyi hatása, hogy a levélzet egyidőre üde zölde lesz. De ez nem alapos kúra. Itt a sárgaságról van szó. Jövőre erről részletesen írunk.

Levelezés.

III.

Tek. Szerk. úr!

A múlt év nyarán szőlőmben kellemetlen meglepetésben részesültem.

A szőlőmben reggel még egy beteg tőkét sem találtam, este felé egy csatornában 3 tőkét találtam, melynek levelei hervadtak lettek. Üde színüket elvesztették, s másnap már megszáradtak akkor, midőn a tők telítve voltak szőlőfüttökkel.

Másik heten másik csatornában láttam ily rohamosan elpusztulni tőkéket.

Figyelemmel kísértem most tavaszon, s úgy látom, míg a többi tőkék szépen zöldülnek: a nevezett tőkéken nincs semmi életjel.

Tisztelettel kérdem: mi baj érthette a nevezett tőkéket? Lehet-e azon még vagy lehetett volna-e rajta a múlt évben segíteni.

Miskolcz

D. J.

Felelet. A nevezett baj egy rendszeres szőlőbetegség, melynek a neve *gutaütés*

Amint a guta vagy szélhűdés a legerősebb embert egyszerre halottá teheti, ugyan ezen betegség a szőlőtőkénél is hasonlóképen van.

Amint az embernél, állatnál a guta vagy szélütés a rendszertelen vérkeringés vagy megakadt vérkeringés az okozója, a szőlőtőknél a rendetlen vagy megakadt nedvkeringés idézi elő a szél vagy gutaütést.

Először tudjuk meg: miből származik; azután azt, hogy lehet-e ezt a betegséget gyógyítani?

A szőlőtőknél a gutaütés beállhat a túl táperős vagy túl nedves és hideg talajban; azért mivel a gyökerek által felvett nedvet a levelek nem képesek a nedves időjárásban kipárologatni. Mikor a légkör szintén telítve van nedvvel, s a szőlőleveleiből mint mondám a feles nedv nem párolgathat el.

Ha a tőkét ilyen helyen, ilyen időjárásban éri a baj, úgy lehet rajta segíteni: mint régi öregek a szélütött emberrel cselekedtek: *eret vágta rajta, s vérét vették.* És ez több esetben egyidőre segített.

Ha a mondott okból származott a gutaütés: annak is nedvét kell venni; amint a levelek hervadni kezdenek: *azonnal meg kell a tőkét egész röviden metszeni.* Ha idejében érik, sok töke megmethető.

A guta ütés beállhat más és okból is. És ez gyakoribb.

Ha a szőlőtő alanya vagy a nemes része már az elültetés alkalmával hibás volt. Például a ripária vesszőre részlegesen rá volt szárad-

va a héja, mely abból következik, ha a vesszőt egyik végén a nap reá égte. Avagy ha a vesszón egyes részecskék éretlenek voltak és ez a rész vastag tapló héju volt. Vagyha a vesszőt ültetés után a munkás vasszerszámaival megsértette, ez esetben a vesszón elhalás fenésedés áll be, mely halad a vessző körül, míg végre körül futja, és ekkor megszünnévén a nedvkeringés: beáll a gutaütés.

Ez utóbbi esetüen segíteni metszés által sem lehet. — De egyébként nincs nagy baj: *mivel az rendszeren kihajt: amit belehet ojtani, és a kár pótolva van.*

Több okból is beállhat a gutaütés; például, ha nedves időben hirtelen melegsél fuj, de hát ezt inkább álitani, mint bebizonyítani lehet.

Künn a szőlőben.

Junius hóban még lehet ültetni szőlővesszőt. De a már meglévő lombos tőkék között foltozni nem tanácsos.

A kézben eszközölt ojtványok készítésének ideje véget ért, ha még van eloskolázatlan: az most már mulhatlanul eloskolázandó.

Sok helyen tapasztaljuk, hogy különböző okokból a fejezetek nem hajtanak ki, ezeket vissza kell metszeni.

Kezdetét veszi a kötözés, a meddőzés, a zöldojtás, a permetezés.

Kötözni kell a szőlőt azonnal, mihelyt oly nagy a hajtás, hogy köthető.

Sokan ajánlják a meddőzést. Én is hasznosnak, üdvösnek tartom, de azért még sem meddőztetem, mivel az asszony-népségre ezen fontos munkát nem mereni reá bizni; az emberek magas napszámát pedig a munka nem bírja el.

Azt mondhatja valaki, miféle nagy tudomány kell ahhoz, hogy a meddő hajtásokat felismerje és azt töben letörje?

Ez igaz, hogy ehhez nem kell nagy tudomány, de igen is nagy tudomány kell ahhoz, hogy felismerje, hogy melyik meddő hajtást kell jövő esztendőre egy szemre metszeni.

Meddőzni okosan csak az tudhat, aki egyszersmind metszeni is tud.

A metszés a szőlőszet legmagasabb tudománya. Aki jól és öntudatosan tud metszeni: annak nagy termése lesz mindig anélkül, hogy a metszéssel a tőke megerőltetteknék.

A metszésnél az elv az, hogy a tőke minden része egyenletes nedvkeringésben legyen. Ez okból míg a termő csapokat egymással ellenkező oldalon hagyjuk meg, ugyanakkor szintén az ellenkező oldalon két egyszemes nyersvesszőt hagyunk.

Ha azután a meddőző most derüre borura tördeli ki a termés nélküli hajtásokat, a metsző azután tavaszon nem ragaszthatja fel, s így a

tudatlan meddőzésnek a hibás metszés, s a hibás metszésnek a csekély termés, és rendszertelen fejlődésü tőke a közetkezménye.

Ezen okokból én nem meddőztetek. De akinek kevés szőlője van, s kap alkalmas, olcsó napszámosokat: az meddőztessen; de tartsa szem előtt, hogy a meddőző a metszésre alkalmas és szükséges hajtásokat ne távolítsa el.

A zöldojtás ideje május és júniusban van. Akinek alkalmas alanya van: az ha csak szerét teheti, ojtasson zöldre; mert ez mindenképen hasznos.

Ha akarja, eldöntheti a maga helyén; ha nem, úgy levágva értékesítheti. Manapság a zöldojtás egy kis szüret a gazdára.

A zöldojtásról, mint időszerinti dologról, ma egy külön cikket hozunk. Itt csak azt jegyezzük meg, hogy a telepet csakis felváltva tessék zölden beojtatni; mert ha egymásután több évben zölden ojtatik be: visszaesik.

A zöldojtást addig kell készíteni, míg remény van reá, hogy teljesen beérik.

A zöldojtáshoz a zöld gallyakat, vagy mint nevezik a rekenőket leszedésük után napokig el lehet tartani. S így azok más vidékről is szállíthatók.

A leszedett rekenőktől a leveleket el kell távolítani; kis csomócskákba kötni, és vizes ruhában akár vasuton, akár postán el lehet szállítani: otthon pedig a leszedett és leveleitől megtisztított rekenőt pinczében kell a földön szétteríteni.

Most van ideje a szénkénegezésnek is; de azt csak addig szabad folytatni, míg a szőlőfürtök virágzani nem kezdenek.

Virágzásról lévén szó, itt egy füst alatt megemlíteni, hogy a virágzástól függ a termés mennyisége.

Ha a virágzaskor meleg időjárás van: a szőlőbogyók nem halnak meg.

Ilyenkor fujdogáló lenge szellő a virágok porait a közellévő virágzó fürtökre viszi, és még az egyébként rugós szőlők sem igen rugnak.

Ha azonban esős, hideg időjárás van: úgy a virágzás sokáig tart, és sok bogyó elhul.

Virágzaskor nem szabad a szőlőben járni-kelni. Ilenkor ott minden munkának szünetelni kell. Ugy kell intézkedni a gazdának, hogy a munkálatokat virágzás előtt, vagy után végezze el.

A peronospora elleni védekezés ideje is elérkezett.

Az első permetezést már május havában kellett eszközölni. A második permetezés a virágzás után, a kötés előtt történjék.

Sokan nem értik, hogy miért kell oly korán permetezni? Hát azért, hogy esetleg a fellépő peronosporát eltávolítsa, de meg azért, mivel a későbbi permetezéssel az alsó leveleket nem lehet jól permetezni.

Az első permetezéshez egy perczeit zöldgálicz és mésztej kell A

második permetezés már 2 perczentes zöldgálicz és ugyanannyi mésztej hozzáadásával eszközöndő.

A kékkő az egyedüli és legjobb anyag a peronoszpóra ellen, és az ojtott méz: csakhogy a kékkő ne legyen hamisított, mert sokan a vasgáliczot festik kékre.

A már májusban eloskolázott ojtványok kezdenek előbujkálni. Ha füves, jó lesz ügyesen meggyomláztatni, de június hó 10-ig egyebet vele ne tegyünk. Ezután tanácsos az elétörött vad hajtásokat eltávolítani.

Különfélék.

Zöldojtáshoz alkalmas zöld gallyakat olcsó árban szállítunk.

Vannak fehér és vörös borfajok; valamint 45 fajban csemege-szőlők.

A zöld hajtások, vagyis rekenők, leveleiktől megfosztva lesznek nedves ruha közé csomagolva és így egészen alkalmasak lesznek a zöldojtáshoz.

Lapunk jelen száma nyomdai akadályok miatt késett.

Szives elnézést kérünk (szerk.)

Éppen most jelent meg

a

Szőlőművelés és borkezelés könyve

földmives iskolák, vinczellérek és szőlőbirtokosok számára.

Irta: **Szilárd Gyula** földmives isk. tanár.

75 a szövegbe nyomott ábrával.

Tartalma:

I. rész. **A szőlőművelés.** Szőlőnövény eredete, leírása, fajtái, táplálkozása, növekedés, szaporodás. Termőföldről. A szőlőszaporítás módjai. Szőlőtelepítés. A szőlőnek metszése és zöldmunkája. Egyéb folyómunkák a szőlőben. A szőlőnek károsodásai, betegségei, ellenségei. A filloxa és az ellene való védekezés. — II. rész: **A borkezelés.** A szüret. Erjedés. Új borok kezelése. Óborok kezelése. Pincze, pinczeeszközök, hordók. Borbetegségek és borhibák. A must és bornak javítása, törköly- és gyümölcsbor készítése. — III. rész. **Függelék.** A szőlőbirtokost és pinczegazdát érdeklő intézmények és törvények.

Nagy 8-adrét 177 lap ára 1 frt 20 kr.

1 frt 40 krnak beküldése ellenében ajánlva portomentesen küldi meg a kiadó

KLÖKNER PÉTER

cs. és kir. udvari könyvkereskedése

SZÉKESFEHÉRVÁROTT.

A ZALATHNAI KÉNKOVARD IPAR
RÉSZVÉNYTÁRSASÁG
BRASSÓI KÉNSAV- ÉS MŰTRÁGYAGYÁRA

ajánlja

a szőlő által igényelt tápanyagokat
magában foglaló

szőlőműtrágyáját

5% légeny, 6% vízben oldható foszforsav és 10%
tisztá káli szavatolt beltartalommal a t. cz. szőlőbirtoko-
sok figyelmébe.

Felvilágosításokkal és árajánlatokkal készséggel szolgál a

KÖZPONTI IRODA:

BUDAPEST. IV. Bécsi-utca 5. szám.

Képviselet:

KOVÁCS HERMANNÁL MISKOLCZON.

Nyomatott Kovács és Társa könyvnyomdájában Gyöngyösön.